

Тақырыптық - кеңестік бөлімнің жұмысы

Тақырыбы:

*Грамматика саласынан фонетика мен
сөздердің лексикалық мағыналары*

Үндестік заңы

Буын үндестігі
Дыбыс үндестігі

Буын үндестігі

1. а) Егер сөздің алдыңғы буыны жуан болса,
келесі буында жуан болады.

Жуан + жуан

ба + ла, қа + ғаз

ә) Жуан + жуан

бала+лар / ~~лер~~/, қағаз+ды

2. а) Егер сөздің алдыңғы буыны жіңішке болса,
келесі буын да жіңішке болады.

Жіңішке + жіңішке

те + ре + зе, ең + бек

ә) Жіңішке + жіңішке

терезе + ге, еңбек + тің / тың /

3. X әрпіне біткен сөздерге жалғанатын қосымша әр уақытта жуан болады.

... x + жуан

цех + та, цех + қа

4. Соңғы ог, уг, рк, на, нг, кс, кг, ск, лк, нкт, кль, брь, бль сияқты дыбыстар тіркесіне біткен сөздерге жалғанатын қосымша әр уақытта жіңішке болады

Ог + жіңішке , нкт + жіңішке

педагог + ті, пункт + ке

Ілгерінді ықпал

1. Дауысты + ұяң

Үнді + үнді

бала + ға

қол + ды

2. Ұяң + ұяң

қыз + дар

3. Қатаң + қатаң

Дос + тар

4. дауысты

ұяң

+ қ,к =

дауысты

ұяң

+ ғ,г

үнді

үнді

а) Біріккен сөздер аралығында:

Қара + көз = Қара + гөз

ә) Сөз тіркесі сыңарлары аралығында.

Күз келді = күз гелді

5. ш + с... = ...ш + ш

қашш +са = қашш +ша

6. қатаң + б... = қатаң + п

а) Біріккен сөздер аралығында:

Айтт + бай = Айтт + пай

ә) Сөз тіркесі сыңарлары аралығында:

Әкеп бер = әкеп пер

Кейінді ықпал

1. а) Түбір мен қосымша аралығында:

жүрек + і = жүрег + і

ә) Сөз бен сөз аралығында:

ақ + ешкі = ағ ешкі

2. п + ып, іп = уып, уіп

тап +ып = тау + ып

3. н + /б,в,п/ = мб,мв, мп

а) Түбір мен қосымша аралығында:

сен + беді = сем + беді

ә) Сөз бен сөз аралығында:

Бөген + бай = Бөгем + бай.

4. н + қ,к,ғ,г = ң + қ,к,ғ,г

а) Түбір мен қосымша аралығында:

сән + қой = сәң + қой

ә) Сөз бен сөз аралығында:

он ғасыр = оң ғасыр

5. з + с = с + с, с+ш = ш + ш, з +ш = ш+ш

а) Түбір мен қосымша аралығында.

жаз + са = жас + са, ас +шы = аш+шы,

жаз +шы = жаш+шы

ә) Сөз бен сөз аралығында.

Көз салу = көс салу

6. з + ж = ж + ж

а) Түбір мен қосымша аралығында.

Боз +жігіт = Бож + жігіт

ә) Сөз бен сөз аралығында.

жүз жыл = жүж жыл

Тоғыспалы ықпал

1. $н + қ = ң + ғ$

Қазан + қап = Қазанң +ғап

$н + к = ң + г$

Есен + келді = Есең + гелді

2. $с + ж = ш + ш$

Қос +жан = Қош +шан

ҰБТ сынама нәтижелері бойынша қорытынды мен кепілдемелер бойынша атқарылатын жұмыстар:

- ✓ морфологиялық, синтаксистік құрылымын, стилистикалық ерекшеліктерін танып білу;
- ✓ тестілеуде жіберген қателерін талдау;
- ✓ түзету жұмыстарын жүргізу;
- ✓ оқушыларды саралап оқыту;
- ✓ оқушылардың тест тапсырмаларын орындауда жауапкершілікпен қарауға ынталандыру;
- ✓ оқушыларды ҰБТ-ға сапалы дайындауда оқытудың әдістері мен түрлерін кеңінен пайдалану;
- ✓ тақырыптық тест тапсырмалары бойынша жұмыс жүргізу